

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Enchiridion controversiarum, quae Augustanae Confesionis Theologis cum Anabaptistis intercedunt

Osiander, Lucas

Witebergae, 1607

Illustrißimo principi ac domino [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-116416](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-116416)

*Illustrissimo Principi ac
Domino,*

95
Dn. IOANNI
FRIDERICO, DVCI
VVirtembergico, ac Tecciaco, Comi-
ti Mompelgardensi, Domino in He-
denheim, &c. Domino suo
clementissimo,

*Gratiam & pacem à Domino nostro
Iesu Christo.*

*Didi, illustrissime
Princeps, Domine cle-
mentissime, ante annum
Enchiridion, Theolo-
gicarum, quas Sancta
nostra Confessio cum Pontificia caterva
habet. controuersiarum: in quo, qua po-
tuit breuitate, utriusq; partis argumenta
& rationes collegi, & Paralogismorum,
ab Adversariis usitatorum, succinctam,
at, (ut spero) solidam Confutationem,
) 2 adiecti*

P R A E F A T I O.

adjeci. Feci id eum in finem potissimum,
 ut & Theologiae Studiosi, & Politici,
 p̄j viri (quibus ad perlegendos prolixos
 commentarios, tempus vix suppetit)
 haberent quasi Indicem, quo, quae ad
 Veritatis caelestis confirmationem, &
 falsorum dogmatum oppositorum con-
 futationem faciunt, breviter in memo-
 riam sibi re vocare possent. Sensi, multis
 bonis hunc meum qualemcunq; conatum
 non displicuisse: satisfacere tamen me
 ad plenum votis illorum potuisse, ex ani-
 mo optarem. Ab eo autem tempore,
 non destiterunt amici p̄j & boni me ore
 & calamo, ad aliud molendum Opuscu-
 lum, quo pari methodo & breuitate,
 contra Calvinianos, caelestis veritas de-
 fenderetur, instigare & adhortari. Id
 autem egrè (fateor) mihi imponi mu-
 nus, sum passus, non ignorans de Articulis,
 humanae rationis captum longè super-
 rantibus

P R A E F A T I O.

rantibus, cum Adversarijs, eruditionis nomine alioquin celebratis, negotium mihi fore: maxime quòd viderem Calvinianum Spiritum technis agere occultis, quas deprehendere, majoris sit Iudicii & Experientiae in Theologica Facultate, quam quae in meam aetatem aut ingenij capacitatem cadere potest. Animum tamen ex adverso addiderunt, Commentarij excellentissimi nostrae partis clarissimorum Theologorum, quibus Adversariorum sophismata & commenta, dudum (Dei beneficio) ita sunt prostrita, ut qui de novis, argumenta illorum prosternendi modis, sollicitè cogitare velit, nil nisi actum agere videatur. Accessit insignis Reverendorum & Clarissimorum meorum Dominorum Praeceptorum benevolentia, quam mihi polliceri fui ausus, ipsos nimirum, absoluto opusculo, mihi non defuturos, sed adhibita

» 3 » diligenti

P R A F A T I O.

diligenti censura, de ijs, in quibus falli me
 posse contingeret, admonituros esse, quò
 Enchiridion hoc emendatius in publicum
 proaire possit. Dispositis igitur contro-
 versis Quæstionibus, in explicandis ijs,
 ut plurimum (ubicunq; potui) retentis
 verbis sæpè formalibus, vestigia pressi,
 Domini D Chemnitii, Hunnij, Jacobi
 Andreæ, &c. Formula item Concordiæ:
 tum quòd melius sententiam debitam
 exprimere meis verbis non potuerim:
 cum quòd sanorum verborum ὑποτύπω-
 σιν Theologo servare perquam sit neces-
 sarium: Ἐὐνάδ' ἔα, ceu Cacodæmon
 aliquis strenuè fugienda. Neq; me et-
 iam Dominorum Præceptorum meorum
 (quorum paulò antè memini) sperata fe-
 fellit benevolentia. Posteaquam enim
 opusculum hoc absolvi, petij à clarissimis
 viris, Ecclesiastici Consistorij Stutgar-
 diani, Dominis Theologis dignissimis,

ut

PRAEFATIO.

ut Revisionis (ut vocant) labore in se suscepto, mendas, si quae irrepissent, castigarent: qua in re, illi ingens, & memoria non inter lapsum in me contulere beneficium. Hisce igitur, quae narraui, fretus adminiculis, praesens hoc concinnavi & adornavi, breve Enchiridion.

Esse autem et vel voluisse in magnis, sat esse debeat; non tamen defuturos scio, qui varia in isto criminatori sint opusculo. Culpabit hic styli duriciem: atqui, Oratorem nunc non ago, neque eloquentiam illius de leges profiteor: & veritatis oratio (praesertim ubi res in Compendium est redigenda) simplex esse debet. Ille vero, nimiam reprehendet breviter: atqui, libri Titulus & Intentio, fusiora non fert: Enchiridion quandoquidem, non Commentarium aliquem scribere receperim: & extant doctissimorum Theologorum Commentarij amplissimi

P R A E F A T I O.

plissimi, ad quos, illos, qui magis delectantur prolixitate, ablegatos volo. Alius objiciet aetatem adhuc quasi juvenilem, qua discere potius quam docere & scribere me deceret: ei respondeo illud Augustini, me proficiendo scribere, & scribendo proficere: tum neq; me doctis, sed me a farm & hominibus scribere, quando quidem doctiores, neq; meis, neq; aliorum scriptis vehementer indigeant. Objiciet alius, gloriolam me querere, dum mea publicè aliis obtrudam: at quaeso, quam putas me apud Adversarios gloriam parare mihi, quos eo ipso infensos mihi reddo, eos maximè, quos compunctionis spiritu actos, jam antè novi; Hæc & alia, Illustrissime Princeps, Domine Clementissime facile video, mihi parata, & post prioris Enchiridii editionem sensi. Sed quid agam, num pedem propterea revochem? Absit. Vecordem sanè

P R A E F A T I O.

sanè aestimo quemcunq, qui quod audiat
in Mundo Zoilos, Momos, Theonàs
esse, non ausit propterea in publicum pro-
dire. Quasi verò, quâ canes percuritant,
hâc mihi transire propterea non licitum
esset. Non solus ego Medicinam contra
hosce homines invenero, neq, mihi sunt
adhuc fabricati forcipes illi, quibus Theo-
ni dentes suos evellam. Illa igitur mit-
tam: & ad rem, ob quam C. T. com-
pellare volui, me conferam.

Absoluto & perfecto huic Opusculo
Patronum dum quæro, pium, veritatis
divine amantem, & sese Theologicis o-
peribus & scriptis oblectantem, T. se
obtulit Celsitudo percommode. Cum
enim hisce ipsis detinerer cogitationibus,
letum accipio nuncium, T. C. ex longin-
qua & diuturna peregrinatione, salvam
& incolumem in Patriam rediisse. Quid
igitur aliud facerem: quasi vi Patronum

P R A E F A T I O.

Verbi tibi vini amantem: querenti resti-
 tuitur T. C. hoc ipso tempore ex longin-
 quis Regionibus. Gestivit animus T. C.
 reduci, de felici reditu, humiliter munu-
 sculo aliquo gratulari: munusculum au-
 tem aliud, praeter hoc ipsum tenue &
 exile ad manus non erat: interim vel te-
 nue hoc offerendum duxi. Tenue enim
 licet sit. tamen id C. T. non ingratum
 fore, spem fecit mihi, quod ab ineunte
 aetate pietatis & sinceræ Theologiae per-
 quam studiosam T. C. fuisse semper. opi-
 mē noveram. Hoc igitur Opusculo, T. C.
 reducem humiliter excipere, exceptæq;
 de incolumi reditu gratulari volui. Ut
 igitur T. C. hoc munusculum, clementer
 à me suscipiat: meq; meosq; clementi suo
 favore, commendatos habere sibi velit,
 humillimè peto & obsecro. Eo namque
 animo offero, ut si majora, & Principe
 digniora mihi ad manus essent, & illa,
 quin

quin
 rus esse
 Max. a
 clement
 collata
 virtut
 C. qu
 do poss
 Des, &
 Deus O
 sum Ie
 tua (me
 20. Au

P R A E F A T I O.

quin & me ipsum, promptissimè oblatu-
rus essem. Quod superest, Deum Opt.
Max. ardentibus votis invoco, ut T. C.
clementer conservet, & dona hæcenus
collata subinde augeat, ut sicuti heroicis
virtutibus, ita insigni pietate crescat T.
C. quò Ecclesie & Reipublicæ aliquan-
do possit utiliter prodesse, ad gloriam
Dei, & Ecclesie salutem. Quod faxit
Deus Optimus Maximus, per Filium
suum Iesum Christum, in virtute Spiri-
tus sancti, Amen. Scripsi Leobergæ,
20. Augusti, Anno 1603.

C. T.

Subjectissimus &
humilis

M. Lucas Oslander,
Pastor Leobergensis Ec-
clesiæ, & Vicinarum Su-
perintendens.

INDEX